

28/4
1912
alle-
hand-

Kvinnornas röst- rättstrid ur läkaresynpunkt.

Redaktionen har anmodat ett antal svenska läkare af båda könen att uttala sig om sir Almroth Wrights artikel i Times i frågan om kvinnornas rösträttstrid, af hvilken artikel vi i våra spalter återgivit det väsentligaste. Vi ha mottagit nedanstående svar af en celeger svensk auktoritet, hvars uppfattning är ej helt annan än hans berömda engelske kollegas.

Redaktionen har tillåtit sig sätta några underrubriker.

Hr redaktör!

Med nöje tillmötesgår jag eder hemställen att säga min mening om sir Almroth Wrights uppsats om kvinnornas rösträttstrid ur läkaresynpunkt i "Times". Jag förutskickar anmärkningen, att denna artikel är mig bekant endast ur det medsända referatet i N. D. A.; och att mitt lilla inlägg således utgår från att detta referat är till sin lydelse exakt och ej genom sin korthet vilseledande.*

Professor
S. E. Henschen.

En fråga.

Sir Almroth utgår från en del patologiska företeelser hos kvinnan som stundom framträda hos en del — märk väl blott hos en bråkdel — under vissa fysiologiska omständigheter, såsom vid hafvandeskapet, vid utlocknandet af kvinnans reproduktionsförmåga o. s. v.; och han tyckes däraf vilja sluta till att alla kvinnor böra hela lifvet vara uteslutna från rösträtt, emedan nämnda kvinnor vid dessa perioder stundom visa drag af nervositet, som t. o. m. kan gå till mental rubbning. Utan att förneka nämnda fakta, måste man reagera mot slutsatsen såsom ologisk och orimlig. Eller hvad skulle man väl säga om slutsatsen: Det finnes i Sverige ca 60,000 försupna män, odågor och farliga, därför böra alla män beröfvas rösträtt? Sir A. synes ha mycket låga tankar om kvinnan, men då han fruktar att man städse har att befara rubbningar af hennes mentala jämvikt och att kvinnorörelsen är ett resultat af en rubbning af kvinnans fysiologiska tillstånd, af kvinnans defekta tillstånd och hennes missriktade själföfverskattning samt raseri att hennes intelligens ej nog uppskattas, då frågar man sig: På hvilken sida ligger väl det patologiska — på kvinnans eller sir A:s?

Mental rubbning hos män och kvinnor.

Vore sir A:s utgångspunkt riktig, så skulle ju antalet sinnesrubade bland kvinnor vara betydligt större än bland män. Det ligger för mig en redogörelse för ett antal hospital i Norra Amerika; på dessa vårdades visserligen 11,445 män mot 12,742 kvinnor, men en framstående psykiater såsom Berkely uttalar, att detta beror på, att de sinnessjuka männen på grund af sina organiska, af syfilis och alkoholism orsakade hjärnsjukdomar, oupphörligt dö undan i så stort antal, att kvinnorna, som äro mera långlivade, bli till majoritet. Att hafvandeskap, amning och dylikt är en källa till mental rubbning hos kvinnan må dock ej förnekas. Men å andra sidan ligga själföfvallade orsaker, såsom omåttlighet (alkohol), sexuella excesser, könssjukdomar o. d. i öfvervägande grad till grund för männens sinnesrubbning.

Manliga och kvinnliga regenter.

Att döma af "slutordet" synes sir A. vara en inbiten kvinnoföraktare, som bl. a. kommit till slutsatsen, att kvinnan är "fullkomligt inkompetent att bedöma politiska frågor". Undras just, hvad Elisabeth af England, Katarina af Ryss-

* N. D. A:s referat är fullkomligt objektivt återgivet ur Times Weekly och kan omöjligt bli vilseledande genom uteslutningarna, som beröra mera specifikt engelska förhållanden.

Red.

land och Maria Teresia samt f. d. kejsarinnan af Kina skulle säga om detta sir A:s omdöme. Kanske de ägt lika godt politiskt omdöme som exempelvis bland de våra Fredrik I, Adolf Fredrik och Gustaf IV Adolf; eller skola vi ta fram en rad af franska kungar från Ludvig XV till och med Ludvig Philip, eller italienska af det berömda Bombaslaget eller en del spanska o. s. v.?

Vill man vara rättvis, skall man fråga: Är procenten af odugliga regenter större bland kvinnliga eller manliga? Jag tror svaret blir, att kvinnliga regenter i regel varit dugliga och duktiga, fast undantag finnas.

Kvinnlig själsstyrka.

Sir A:s andra argument är

2) att "kvinnorna äro — — väljare, som icke kunna sätta kraft bakom sina ord". Menas därvid knyt-näfsstyrka, så erkännes riktigheten. Men menas karaktär, lär ingen förneka kvinnan sådan. Läs dagens tidning om Titanics undergång! Daily Telegraphs korresp. skriver: "De kvinnor, som voro med i Titanic-katastrofen, ha i hjältemod och själfupoffring icke stått männen efter." Många exempel "från skeppsbrottet bevisa denna sats". "Om tapperhet vore den viktigaste förutsättningen för att kvinnorna skulle få rösträtt, skulle en hel del kvinnor, som landsattes från Carpathia, ha icke en röst, utan ett dussin." Och korresp. lämnar faktiska bevis på sin sats.

Män och kvinnor som arbetskamrater.

3) Det tredje slutargumentet, att "kvinnorösträtten måste åstadkomma trassligheter mellan man och kvinna", tyckes sir A. stöda bl. a. på att "kvinnor tala så illa om män" och harnas öfver männens ovilja att arbeta sida om sida med kvinnorna. Om detta kanske gäller i vissa kretsar i England, där kvinnor ännu ej synas ha fått samma ställning i arbetet som hos oss, så gäller det ej om förhållandena i Sverige, där kvinnan fått tillträde till så många arbetsområden, som förr voro stängda. Af egen erfarenhet känner jag hufvudsakligen läkareområdet. Jag har under årtal sett manliga och kvinnliga läkarekandidater arbeta samman såsom goda kamrater å klinikerna. De kvinnliga ha i afseende å hyfsning och sedlighet verkat välgörande å de manliga. Och sir A:s erfarenhet, "att om en manlig läkare icke önskar bli arbetskamrat med en kvinnlig sådan, så är det, emedan han önskar bibehålla mellan man och kvinna — äfven då de äro läkare — några af de förpliktelser till blygsamhet och reservation, hvarpå vår civilisation är byggd" — denna erfarenhet, säger jag, vederlägges så grundligt som möjligt af det enkla faktum, att de manliga läkarna engagerat sina kvinnliga kolleger till samarbete för lifvet i så stor procent, att jag tror, att det är en af de genaste vägarna för en kvinna, som vill ha en intelligent och duglig man, att ägna sig åt studier, särskildt medicinska. Senaste klinikår ha icke ett utan flera förlofvade par samtidigt arbetat vid kliniken; säkert ha de förlofvade stödt hvarandra i arbetet. Och detta gäller enligt hvad jag vet äfven om studentkor i allmänhet.

Och många bland våra svenska färdiga läkare ha också tagit sig fruar som vore licentiat. Men detta gäller ej endast i Sverige. Bland mina utländska vänner är förhållandet enahanda.

I Paris samarbetar professor D. med sin fru, som är med. dr; de ha bägge författat det berömda arbetet "Anatomie du cerveau". I Berlin samarbetar dr O. V., föreståndaren för världens förnämsta neurologiska institut med sin fru C. V., med. dr från Paris. Och i Bonn tyckes enahanda vara fallet med dr E. K., utgifvaren af ett nytt medicinskt verk i invärtes medicin af rang. Han har ej blott gift sig med en svensk-amerikansk dam, med. dr, utan till och med utagit hennes svenska tillnamn. Prof. T. — en af Amerikas mest berömda läkare — har ock förenat en medicinsk expert med sig för lifvet.

NORRKÖPING söndag.

Löjtnant Dahlbeck företog vid half 5-tiden i morse under de allra bästa väderleksförhållanden två de vackraste flygningar, som han någonsin presterat. Första gången var han uppe i 6 minuter och den andra i 14, hvarvid han steg till omkring 800 meters höjd. Då emellertid höjdmätaren gick sönder, kunde han ej med full säkerhet slå frih. Cederströms svenska höjdrekor.

Suffragetterörelsens missgrepp beklagliga.

Men samhället har behof af kvinnans medverkan i styrelse och förvaltning.

Finnes då alls intet berättigadt i sir A:s inlägg i frågan? Jo, utan tvifvel, menar jag. Och sir A:s utgångspunkt är riktig — suffragetterörelsen måste tyvärr betraktas som ett sjukligt utslag af irritation, af nervositet hos dessa rösträttskvinnor, lika beklagligt, som när andra klasser söka med våld taga sin förmenta rätt.

Ha då aldrig männen begagnat likartade medel?

Sir A. säger: "Först kommer en klass af kvinnor, som anse, att de ha rätt att tillgripa våld, när detta är fördelaktigt för dem." Det är svårt att förstå, att ett sådant argument kan påkallas i ett land, som med våld håller Indien i sin klo, som med våld inkräktat boerlande, när de funno det fördelaktigt, i ett land, där Ulster nyligen hotat med uppror mot parlamentet. Eller brukas ej våldet vid strejker i England, i Frankrike, ja, öfverallt, för att taga ut sin våldförda rätt?

Ehuru alla dylika våldshandlingar äro lika förkastliga som ofta ändamålsvidriga i högt kultiverade länder, så må man dock erinra sig, att de hittills öfvats mer af män än kvinnor.

Det är de engelska kvinnornas stora fel och dumhet att ha gripit till dylika medel, som ofelbart måste verka motsatsen, beröfva dem sympati, framkalla reaktion och fördröja rösträttens införande för kvinnor. Denna måste komma, men såsom en konsekvens af samhällets behof af kvinnans medverkan i samhällets styrelse och förvaltning.

Staten har för sin både kommunala och politiska utveckling oundgängligt behof af kvinnans medverkan vid administration, särskildt af vissa grenar, såsom fattigvård, skolväsende, sjukhusvård m. m.; och är detta erkänt, såsom det ju är hos oss, då blir konsekvensen, att kvinnan ock måste få deltaga i stiftandet af lagar och förordningar. Alldeles påtagligt är, att kvinnan bör medverka vid lagstiftning om äktenskap, barnavård, arfsrätt, fattigvård, m. m. m. m.

Sir Almroths beklagande, att "kvinnan råkar ur gängorna, när hon är nervöst lidande", har tyvärr grund i afseende å en del kvinnor, men antalet män, som råkat ur gängorna genom alkohol, är sannerligen mycket större i samhället; skillnaden är, att detta hos männen är själföfvalladt, hos kvinnan ej sällan en följd af sexuella rubbningar vid viss ålder, som hon ej bär skulden för.

Sir A:s jämförelse mellan kvinnan och djuren och hans ordande om kvinnans mentala oreda m. m. kan opåtaladt lämnas obesvaradt.

Men hvad kvinnans "immoralitet" beträffar, så undras mig, om sir A. kan ha rätt, när man erinrar sig, att det är mannen, som hängifver sig långt mer än kvinnan åt superi, våldsdåd och utsväfningar af alla slag, i synnerhet å det sexuella området — ett kapitel så stort, att det här ej kan afhandlas, och ett faktum så sorgligt, att en stor del män borde förlora sin rösträtt genom sitt dåliga förhållande å dessa områden.

Suffragetterörelsen är dock i sin helhet en beklaglig företeelse, vittnande om omogenhet och nervositet hos dem, som däri deltagit. Men skulle alla nervösa och omogna män uteslutas från valrätt, skulle det allmänna och riksdagen visserligen ej förlora därpå, men nog blefve det litet svårt att vid valurnorna sofra de rösträttsberättigade från de andra; och jag fruktar, att klagomålen från de utestängda blefve rätt talrika.

Stockholm den 25 april 1912.

S. E. Henschen.